

51. BOLE ŠTNI KOV

14. – 23.
oktober
2016
www.borstnikovo.si

BILTEN
FBS 01
14|10|16

Bo že držalo, da so edina stalnica v življenju spremembe (ali povedano v angleškem jeziku *All things change in a dynamic environment*); in ker je (naše) okolje zelo dinamično, so spremembe lahko posledično zelo intenzivne – odvisno sicer od naše dojemljivosti in občutljivosti, ampak o senzibilnih stvareh kdaj drugič. Včasih se nam zdi, kot da se vrtimo v krogih, kot da centrifugiramo, grizemo svoj rep, kot da se ne premaknemo z mrtve točke, vendar pomembno je zavedanje, da vsak premik, vsak korak šteje. Vsaka najmanjša malenkost je namreč energija za sprožen plaz sledečih dogodkov. In festival je plaz, je vihar, je tsunami – in ta se danes pričinja v Mariboru. Lepo pozdravljeni v njegovem vrtincu, v njegovem vrtinčastem objemu sprememb. Njegovo dogajanje odzvanja že 51. leto in želimo si, da ne usahne. Zato cenimo spremembe – četudi najmanjše; prinašajo novo, prinašajo sveže, prinašajo dobro: vsak junij v letu FBS nekoliko razburka (ali razburi) javnost s festivalskim naborom uprizoritev, jeseni se vselej soočimo in obračunamo z očitki ter dokažemo, da se premikamo (dlje, naprej, onkraj). Odpiramo vrata vam, ki ste edina stalnica na našem festivalu, edina stvar, ki je ni moč spremeniti. Saj to je namreč jasno: gledališča brez publike preprosto ni. Hvala vam.

Ksenija Repina

FOTO: TIBERIU MARTA

14. 10. 2016 20.00 | Velika dvorana Spremljevalni program + Showcase

Henrik Ibsen, Edward Clug

Peer Gynt

Sodobni balet *Peer Gynt* priznanega koreografa in umetniškega vodje Baleta SNG Maribor, Edwarda Cluga, prikaže novo podobo lika, katerega zgodba izvira iz ljudskih nordijskih izročil. V sodobni balet predelana verzna drama Henrika Ibsena spremlja norveškega junaka Peera Gynta skozi njegov razvojni lok od sanjavega pesnika do povzpetniškega pogoltneža. Združevanje Ibsenovega realizma in v glasbi izražene romantike, za katero je zaslužen Edvard Grieg, je zgodbi preko Clugove koreografije vdihnilo novo življenje in nov pogled na enega najznamenitejših likov.

Clug na novo poustvari sodelovanje med dvema norveškima umetnikoma in preko koreografske, kostumske in scenske naracije, skupaj z Griegov glasbo in Ibsenovo zgodbo, predstavi problematiko razklanosti identitete sodobnega človeka.

Dramatizacija sodobnega baleta poteka v dveh dejanjih. V prvem delu se preselimo v norveško okolje, za katerega sta tako Ibsen kot Grieg črpala inspiracijo iz daljnega severa svoje domovine. Tu spoznamo glavnega junaka, ki išče ljubezen in se spopada z dvoličnostjo v nordijsko mitologijo potopljene narave. V drugem delu pa z Gyntom potujemo v orientalski svet in smo priča njegovi dokončni transformaciji, ki se konča s padcem preko roba norosti. Skozi dramsko pesnitev se eterično in lepo konstantno prepleta z neznanim, tveganim in skrivnostnim.

Clugu je uspelo egoističnega večnega sanjača prepričljivo postaviti na oder in skupaj z njim prikazati vse fantazije in sanjarjenja, ki za Gynta ne predstavljajo zgolj pobega iz bede vsakdana, ampak tudi svet v katerem več ne ločuje med domišljijo in realnostjo.

Deja Bečaj

Henrik Ibsen, Edward Clug

PEER GYNT

Sodobni balet v dveh dejanjih

Opera in balet SNG Maribor

Premiera 6. 11. 2015, SNG Maribor

Predstava traja 2 uri 5 minut in ima en odmor.

LIBRETO Edward Clug • GLASBA Edvard Grieg • DIRIGENT

Simon Robinson • KOREOGRAF Edward Clug • SOLISTKA

NA KLAVIRJU Maja Gombač • KOSTUMOGRAF Leo

Kulaš • SCENOGRAF Marko Japelj • KIPARSKA DELA Ivo

Nemec, Milena Greifoner • ASISTENTA KOREOGRAFA

Matjaž Marin, Miloš Isailović • KONCERTNA MOJSTRICA

Oksana Pečeny Dolenc • ZBOROVODKINJA Zsuzsa Budavari

Novak • INSPICIENTA Peter Krajnc, Iztok Smeh

ZASEDBA

PEER GYNT Miloš Isailović k. g. • SOLVEIG Evgenija

Koškina • SMRT Gaj Žmavc • ÅSE, PEEROVA MATI Tanja

Baronik • JELEN Sytze Jan Luske • INGRID, NEVESTA

Tijuna Križman Hudernik • KOVAČ ASLAK Sergiu

Moga • ZELEN Tetiana Svetlična • MADS MOEN, ŽENIN

Matjaž Marin • ANITRA, HČI BEDUINSKEGA POGLARVA

Asami Nakashima • MALA HELGA Alena Medič •

BEGRIFFENFELDT, ZDRAVNIK Sergiu Moga • ŠTIRJE NORCI

Tetiana Svetlična, Mirjana Šrot, Matjaž Marin, Tiberiu

Marta • TRI GORJANKE Klavdija Stanišič, Blaga Stojčeva,

Hristina Stojčeva • POGLARVAR TROLOV Vadim Kurgajev

Baletni ansambel SNG Maribor • Simfonični

orkester SNG Maribor • Zbor Opere SNG Maribor

EDWARD CLUG

»Med raziskovanjem Ibsenovega besedila in Griegove glasbe ter razmišljujoč o njuni združitvi v plesno predstavo *Peer Gynt* sem naletel na nemalo težav. Po eni strani sem razpolagal s kompleksnim Ibsenovim besedilom, ki v svoji hermetični fantaziji deluje brezčasno in univerzalno, po drugi strani pa Griegova glasba konkretizira romantične pokrajine, ki spontano nastajajo v vzporednem svetu in neodvisno od Ibsenovega dramskega univerzuma.

Z drugimi besedami: tako Ibsen kot Grieg sta vsak v svojem avtorskem bistvu iznašla svojega Peera Gynta. Moj namen je premostiti ovire obeh in ustvarjati pot do svojega.

Predstava, ki je pred nami, se v kronološkem smislu razvija po zaporedju dramskih dogodkov, kakor jih je predvidel Ibsen. Pri oblikovanju lastnega koncepta oziroma libreta sem poleg stavkov iz Griegove priložnostne glasbe *Peer Gynt* posegel tudi po drugih Griegovih koncertnih, komornih in solističnih skladbah, da bi tako dosegel dinamičen in koherenten razvoj plesne pripovedi. Ibsenov in Griegov svet, združena v novo celoto, ustvarjata pokrajino, v katero se da priti skozi neskončno število vrat. Jaz sem izbral svoja in jih na široko odpiram vam, gledalcem, da vstopite skozi nje v novo gledališko doživetje.«

Lela B. Njatin:

»NAROD SI BO PISAL SODBO SAM«

Posvečeno 140. obletnici rojstva Ivana Cankarja
Razstava Pokrajinskega muzeja Kočevje v soorganizaciji z Občino Kočevje in Znanstvenoraziskovalnim centrom SAZU v sodelovanju s Festivalom Borštnikovo srečanje

Vodilna nit razstave je reprezentacija citata iz gledališke igre *Hlapci*, ki jo je napisal Ivan Cankar (1876–1918): »Narod si bo pisal sodbo sam.« Citat je pomemben za slovensko državno zgodovino, ker je bil naslikan na steno dvorane v Sokolskem domu v Kočevju kot moto prvega zasedanja slovenskega parlamenta, ki se je zgodilo na odru pod njim.

Lela B. Njatin citat zanima, medtem ko sledi njegovi vlogi širjenja besede iz prostora umetnosti v vsakdanje življenje, in obravnava ga kot relativno trajen in nespremenljiv element urbane krajine. Po drugi svetovni vojni je bil naslikani citat spomeniško zaščiten in ohranjen kot nacionalni spomenik. Nadpisoval je mnogoštevilne dogodke, ki so se potem vrstili pod njim. Usmerjal je tudi urbanizacijo celotnega Kočevja, saj se je spreminjala ob obletnicah njegove naslikave tako, da je bilo preurejeno središče Kočevja, ki so ga tesno povezali s Sokolskim domom. V center so postavili spomenik, na katerem se citat ponovi. Citat je bil kasneje v urbanem prostoru Kočevja ponovljen še tretjič, kot šolsko obeležje.

Lela B. Njatin jemlje citat/poslikavo kot vseprisotnega spremljevalca življenja v Kočevju in obtežilnik kolektivnega spomina. Razbremenjuje ga ideoloških oznak in ga emancipira kot umetnost. Preslikuje ga v svoja lastna dela tako, da posnema njegovi tipografijo in barvo ter z enakimi črkami izpisuje nove besede, ki so po njenem pomembne bodisi za kolektivno zgodovino Kočevja bodisi za njeno osebno zgodovino. Te besede so postale standardni likovni motivi njenih del. Lela B. Njatin zoperstavlja citat/poslikavo drugim znakom iz urbane krajine Kočevja, da bi jih vse skupaj družno integralizirala v čas in prostor. Svoja dela izpostavlja tudi zunaj galerijskega prostora in jih prezentira kot ouvert oeuvre in participatorno umetnost, da bi bila dovršljiva med aktivno udeležbo ljudi iz Kočevja.

S fotografijami, zvoki in besedami razstava predstavlja:

- Beseda velja. Sestavljena akcija: slikovna instalacija + serija 21 pogovorov. Središče Kočevja, 16. 3.–5. 4. 2014.
- Kočevje 1363–2013. Sestavljena akcija: instalacija in performans. Šeškov dom, Kočevje, 21. 6. 2014.
- Strelišče. Plati plasti. Sestavljena akcija: instalacija + performans. Šeškov dom, Kočevje, 21. 6. 2014.

Kustosinja: Vesna Jerbič Perko

FOTO: PETER UHAN

Lavreat 51. Borštnika je Dare Valič

Igralstvo letošnjega nagrajenca Daret Valiča je vezano na njegovo ustvarjalno delovanje v ljubljanski Drami. Okrog 110 dokumentiranih vlog, ki jih je v svojem življenju odigral, jih je velika večina nastala ravno v Drami. Tam se je razvil v enega najprepoznavnejših igralcev svoje generacije. Čeprav se Valič kot igralec s svojo neposrednostjo morda zdi komu na prvi pogled zlahka ulovljiv, je njegova igralska misel globlja. Odkritost in zastrtost, linearna površina in vrtoglava globina, simpatičnost in odpor, naivnost in dvom, preprostost in norost, resnoba in humornost – to so slogovno estetski pari, s katerimi bi lahko zaobjeli – a še vedno ne do konca – Valičevo igralstvo. Odražajo se že na njegovem igralskem obrazu: ta je zaznamovan z nekakšno zagonetnostjo, morda samo nezadovoljnostjo, ironično čemernostjo, stalno slabo vestjo, vendar hkrati z lucidnostjo in suverenostjo, čvrstim prepričanjem, ki pa ne sledi veri v red in prav, temveč ravno nasprotno, zavedanju prehodnosti, pomanjkanju smisla, celo absurdu. Kljub usmerjenosti v komično, ki jo je Valič z leti seveda posvojil, ni njegov humor nikdar enoplasten, vselej skriva nekaj »zadaj«, a ne zgolj nekaj resnega, morda tragičnega, temveč nekaj, kar je zadaj za obema, za komičnim in tragičnim. Morda je ključen Valičev igralski napor – in seveda užitek – usmerjen v željo po ravnotežju, uravnoveženju skrajnosti, ne po lažni »spravi«, temveč po uskladitvi nasprotij, ki pa stanja sveta – in igre – nikdar ne vrnejo v prvotno, temveč na njem, na njegovi igri in svetu vselej pustijo globoke sledi. Ki pa, to je treba dodati, jih Valič igralsko spretno prikrije s stilom, z na videz okorno, a vselej rahlo humorno govorno in telesno eleganco ter neubranljivim osebnim šarmom in neposrednostjo. Dare Valič je v naši gledališki in kulturni zavesti nedvomno še vedno močno prisoten, navkljub – kot sam pravi – »ustvarjalni lenobi«, ki se ji zdaj prepušča. Od njegovih nekdanjih aktivnosti ne smemo pozabiti vsaj še na poučevanje borilnih veščin oz. sabljanja na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo ter na njegovo članstvo v Odboru za človekove pravice konec osemdesetih let. – Današnji slavljeneč, igralec Dare Valič, je nedvomno velika igralska osebnost, ki sveta slovenskega gledališča ni obogatil samo s fascinantnim nizom prepoznavnih karakternih vlog, temveč s svojim značajem kot takim, z edinstvenim igralskim obrazom, ki se je že neizbrisno zapisal v naš spomin.

Blaž Lukan

Letos pripravljamo

Strokovna srečanja

Letošnje leto sta na sporedu dva strokova simpozija. Prvi, v organizaciji Društva gledaliških kritikov in teatrologov Slovenije v sodelovanju s Festivalom Borštnikovo srečanje, bo v soboto, 15. oktobra v ECM-ju. Posvečal se bo slovenski radijski igri s pomenljivim naslovom *Vitalna zvrst na robu medijskega prostora*. Drugi, ki bo potekal dva dni, 20. in 21. oktobra, pa se bo posvetil 150-letnici Dramatičnega društva v Ljubljani. Simpozij *Začetki, dosežki in nasledki slovenskega gledališča moderne dobe*, v organizaciji Raziskovalnega programa UL AGRFT in Slovenskega gledališkega inštituta v sodelovanju s Festivalom Borštnikovo srečanje, se bo sprehodil po začetkih profesionalizacije slovenskega teatra, ki beleži častitljivo obletnico.

Švedski fokus

Fokus Festivala Borštnikovo srečanje vzpostavlja komunikacijo in krepki povezave z mednarodnim prostorom. Letošnji festival se posveča švedski dramatici in gledališču.

Knjižna zbirka *Sodobna evropska drama* se vsako leto odebeli za eno edicijo: tokrat smo izdali šesto, *Sodobno švedsko dramo* (ur. Alja Predan), ki prinaša prevode štirih sodobnih dram po izboru Edwarda Buffala Bromberga v sodelovanju z Aljo Predan. Predstavitev knjige z uvodnim predavanjem Ulriche Johnson, direktorice švedskega ITI-ja, in Edwardom Buffalom Brombergom bo v ponedeljek, 17. oktobra 2016, prav tako tudi prva bralna uprizoritev drame *Medejina otroka* (S. Osten, P. Lysander) ter pogovor s prevajalko Vido Sebastian in režiserjem Michaelom Cockeom.

V torek, 18. oktobra, se bo fokus nadaljeval z dvema bralnima uprizoritvama: *Seciranje sneženja* (S. Stridsberg) in *Ključem svoje brate* (J. H. Khemiri), sledil bo pogovor s prevajalko Mito Gustinčič Pahor, v sredo, 19. oktobra, pa zaključek z bralno uprizoritvijo *Kje so vsi?* (M. Unge) ter pogovorom s prevajalko Silvano Orel Kos in Ulricho Johnson. Program švedskega fokusa bo moderiral Rok Bozovičar, potekal bo v angleškem jeziku in bo v celoti izveden na Malem odru SNG Maribor. Režiserka bralnih uprizoritev v izvedbi študentov UL AGRFT je Nina Rajič Kranjac. V sklopu fokus gostujeta dve švedski uprizoritvi: *This is not a Love Story* v produkciji Gunille Heilborn in *Viharni vrh* Emily Brontë v produkciji moment:teater.

SODOBNA ŠVEDSKA DRAMA

Suzanne Osten, Per Lysander
MEDEJINA OTROKA

Sara Stridsberg
SECIRANJE SNEŽENJA

Mirja Unge
KJE SO VSI?

Jonas Hassen Khemiri
KLIČEM SVOJE BRATE

SODOBNA EVROPSKA DRAMA

Teta Frida in Borštnik

Teta Frida je ponosna sladka pokroviteljica 51. Festivala, kateremu v čast je razvila »Čokolado Borštnik«. Narejena je ročno iz najboljše 70% temne čokolade ter posuta s hrustljivimi kakavovimi zrni in solnim cvetom iz Piranskih solin.

FEST BUS.

V času festivala bo na relaciji Ljubljana–Maribor–Ljubljana dnevno vozil festbus. Iz Ljubljane v Maribor bo odpeljal ob 16.00 (izpred Hale Tivoli) in se ob 23.00 iz Maribora (s Slomškovega trga) vračal v Ljubljano. Povratna vozovnica stane 5 €. Prevoz je mogoč samo s predhodnim nakupom vstopnice za predstavo in rezervacijo sedeža v avtobusu. Urnik prevozov se lahko prilagodi programu.

Spletna trgovina

Na spletnem naslovu www.borstnikovo.si je vzpostavljena spletna trgovina z majicami s simpatično letošnjo podobo festivala.

Teta Frida

PONOSNA POKROVITELJICA FBS.

Obvestila, spremembe, dopolnitve

Sobota, 15. 10. 2016

16.45 | Letalski center Maribor | Republika Slovenija - svetujemo vam, da se oblečete toplo in primerno zunanjim vremenskim razmeram!

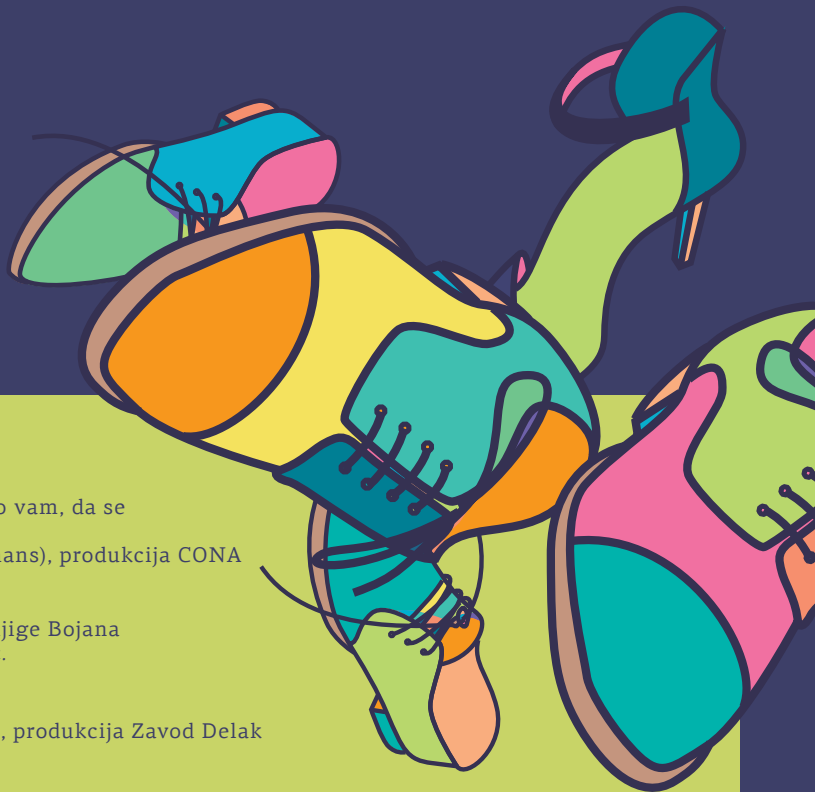
16.00 | Vetrinjski dvor | Hodi mesto (in situ večmedijski performans), produkcija CONA

Nedelja, 16. 10. 2016

22.00 | Luft | Predavanje Dragana Živadinova in predstavitev knjige Bojana Anđelkovića: *Umetniški stroj Noordung. Filozofija in njen dvojniki*.

Ponedeljek, 17. 10. 2016

21.00 | Fitnes Slavija | Dodatni termin predstave PROJEKTATOR, produkcija Zavod Delak

Kdo smo

Alja Predan, umetniška direktorica
Petra Vidali, selektorica
Danilo Rošker, direktor SNG Maribor

Daša Šprinčnik, izvršna producentka
Špela Lešnik, producentka mednarodnega programa
Ksenija Repina, urednica publikacij in spletnih strani
Ada Cajnko, Mojca Kolar, Kristina Koter, Branka Nikl Klampfer, produkcija

Daša Šprinčnik, Špela Lešnik, organizatorki prodaje in oglaševanja
Matic Gselman, tehnični vodja
Nenad Cizl, oblikovalec

Boštjan Lah in Matej Kristovič, fotografa
Saša Huzjak, spletni skrbnik
Franci Rajh, arhivar

Simona Hamer in Nina Zupančič, voditeljici pogovorov o predstavah

Strokovna žirija
Zala Dobovšek, Tomaž Gubenšek, Martin Kušej, Ivor Martinić, Nina Šorak

Žirija za Borštnikov prstan
Ljerka Belak, Blaž Lukan, Vlado Novak, Alja Predan, Matjaž Zupančič

Strokovna skupina
Aleš Novak, Tatjana Ažman, Gregor Butala, Mojca Jan Zoran, Blaž Lukan

Maribor, oktober 2016

Bilten FBS
ISSN 2385-8818
Odgovorna urednica Ksenija Repina
Urednica Manja Gatalo

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

